

ASBEST BİLGİ NOTU

Asbest; ısıya, aşınmaya, kimyasal maddelere dayanıklı, esnek ve lifli yapılan bir mineral olarak bilinmektedir. Genellikle ülkemizde toprak ve kayalarda doğal olarak da bulunmaktadır. Halk arasında ak toprak, çorak toprak, gök toprak, çelpek, höllük veya ceren toprağı gibi isimlerle de bilinmektedir. Bunun yanında Türkiye’de 2010 yılında kullanımının yasaklanmasının yanında öncesinde inşa edilen binalarda yaygın şekilde asbest kullanıldığı ve toprak içeriğinde de olduğu bilinmektedir.

Asbest büyük oranda soluma yoluyla vücuda girer ve solunan lifler akciğerlerde birikerek zarar verir. Malign mezotelyoma, akciğer kanseri, GİS, böbrek, larinks vb kanserlere de neden olmaktadır. Kanserojen olmasının yanında asbestozis, plevral plaklar, benign asbest plörezisi, diffüz plevral kalınlaşma, atelektazi gibi akciğer hastalıklarının da etkenidir.

Asbest, Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC-The International Agency for Research on Cancer) sınıflamasına göre insanlar üzerinde kesin kanserojen (Grup 1) sınıfında yer almakta ve yaşam boyu akciğer kanseri riskini önemli ölçüde kat artırmaktadır

Binaların yıkılması sırasında ortama yoğun toz ve gaz halinde insan sağlığına zararlı kimyasallar yayılmaktadır. Özellikle enkaz kaldırılması ve hafriyat aşamasında çalışanların asbest maruz kalım riskinin çok yüksek olduğu bilinmektedir. Bu nedenle deprem bölgesinde yıkılan binaların arama-kurtarma, enkaz kaldırma ve hafriyat çalışmaları sırasında, asbest maruz kalımı göz önünde bulundurularak çalışılmalıdır.

Aşağıda asbest maruz kalımını engellemek için öneriler sıralanmıştır:

- Enkaz kaldırma çalışmaları eğitim almış, profesyonel ekipler tarafından yapılmalıdır.
- Aşırı toz çıkışının önlenmesi için sulama yapılmalı / ıslak çalışılmalıdır.
- Hafriyatların döküleceği yerler yaşama alanlarından uzakta ve toz dağılımı önlenecek biçimde belirlenmeli ve düzenlenmelidir.
- Hafriyat alanlarına giriş ve çıkışlar kontrollü olarak yapılmalıdır.
- Tüm arama-kurtarma, enkaz kaldırma ve hafriyat çalışmaları esnasında ortamda bulunanların ve çalışanların FFP2/N95 ya da FFP3/N99 tipi, yüksek koruyucu maske kullanması sağlanmalıdır.

Pandemi döneminde kullanılan basit tıbbi maskeler asbestos liflerine ve enkaz kaldırma sürecinde karşılaşılabilecek diğer toz ve gazlara karşı koruma sağlamaz.

HASUDER İş Sağlığı Çalışma Grubu

21.02.2023

KAYNAKLAR

1. OSHA. Asbestos Overview. <https://www.osha.gov/asbestos> Erişim Tarihi: 21.02.2023
2. Asbestos (Chrysotile, Amosite, Crocidolite, Tremolite, Actinolite, and Anthophyllite). World Health Organization (WHO), International Agency for Research on Cancer (IARC) Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Volume 100C, 2012.
3. Personal protective equipment (PPE) when working with asbestos. <https://www.worksafe.govt.nz/topic-and-industry/asbestos/ppe-when-working-with-asbestos/#f-doc-23932> Erişim tarihi: 21.02.2023